LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
2026-11-04 Nr. 37-10
DOKUMENTAS PASIRAŠYTAS
ELEKTRONINIU PARAŠU
2026-11-04 Nr. 37-10

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
PETICIJŲ KOMISIJA

IŠVADA
DĖL PETICIJOS (2026-04-03 NR. PC-12) DĖL STATYBOS TECHNINIO REGLAMENTO STR 2.09.02:2005 „ŠILDYMAS, VĖDINIMAS IR ORO KONDICIONAVIMAS“ NUOSTATŲ PAKEITIMO

2026-10-27
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2026 m. spalio 27 d. posėdyje iš esmės nagrinėjo peticiją (2026-04-03 Nr. PC-12) dėl statybos techninio reglamento STR 2.09.02:2005 „Šildymas, vėdinimas ir oro kondicionavimas“ nuostatų pakeitimo ir priėmė sprendimą teikti Vyriausybei išvadą netenkinti pareiškėjos peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų.

Peticijos pateikimo priežastys ir tikslai: per sausas oras žmogaus sveikatai lygiai taip pat nesveikas, kaip ir per drėgnas. Tai yra visuomenės interesas, kad statybininkai, projektuotojai bei kiti gyvenamųjų namų vystytojai pasirūpintu sveiku ir komfortišku mikroklimatu. Nepakankama oro drėgmė silpnina gleivinių apsaugines funkcijas, didina virusinių infekcijų plitimo riziką ir daro tiesioginę įtaką visuomenės sveikatai. Todėl minimalios santykinės drėgmės užtikrinimas nėra vien komforto klausimas – tai visuomenės sveikatos apsaugos klausimas.

Pareiškėja nurodo, kad statybos techninio reglamento STR 2.09.02:2005 „Šildymas, vėdinimas ir oro kondicionavimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. D1-289 „Dėl statybos techninio reglamento STR 2.09.02:2005 „Šildymas, vėdinimas ir oro kondicionavimas“ patvirtinimo“, (toliau – STR 2.09.02:2005) 12.2 papunktyje suformuluota tokia nuostata: „12.2. Orą būtina drėkinti tik tada, kai to reikia patalpoje vykdomam technologiniam procesui.“ Tokia formuluotė apriboja oro drėkinimo taikymą vien technologiniais poreikiais ir neatsižvelgia į privalomus visuomenės sveikatos saugos reikalavimus. Pagal higienos normą HN 42:2009 gyvenamosiose ir visuomeninėse patalpose, kai oro temperatūra yra 18–22 °C, santykinė oro drėgmė turi būti 35–60 %. Tai yra privalomas mikroklimato parametras. Žiemos laikotarpiu lauko ore, net esant 0 °C ir 100 % santykinei drėgmei, absoliutus vandens garų kiekis sudaro apie 4,2 g/kg oro, t. y. mažiau nei minimalus kiekis, reikalingas 35 % santykinei drėgmei patalpose (apie 4,52 g/kg). Pašildžius tokį orą iki 20–22 °C temperatūros, santykinė drėgmė reikšmingai sumažėja, todėl vien tik vėdinimu pasiekti normatyvinės ribos dažnu atveju fiziškai neįmanoma. Tai reiškia, kad vien tik vėdinimu šildymo sezono metu užtikrinti 35 % santykinę drėgmę daugeliu atvejų yra fiziškai neįmanoma. Drėgmės reikia pridėti drėkinimo prietaisais.

Tokiu atveju susidaro norminių teisės aktų kolizija, kai vienas teisės aktas nustato privalomą mikroklimato parametrą, o kitas nesudaro teisinių ir techninių prielaidų šiam parametrui užtikrinti. Mikroklimatas nėra vien komforto klausimas – per maža oro drėgmė

silpnina gleivinių apsauginę funkciją, didina kvėpavimo takų infekcijų plitimo riziką ir daro tiesioginę įtaką žmonių sveikatai. Atsižvelgiant į tai, STR 2.09.02:2005 12.2 papunkčio formuluotė turėtų būti peržiūrėta taip, kad oro drėkinimas būtų numatytas ir tais atvejais, kai tai būtina siekiant užtikrinti privalomus mikroklimato parametrus pagal galiojančias higienos normas.

Pareiškėja prašo pakeisti STR 2.09.02:2005 12.2 papunktį ir jį išdėstyti aiškiau: „12.2. Pastatuose privalo būti užtikrinami galiojančiose higienos normose nustatyti santykinės oro drėgmės parametrai. Projektuojant ir įrengiant pastatų inžinerines sistemas privaloma numatyti techninius sprendinius, sudarančius realias galimybes šiuos parametrus pasiekti ir palaikyti eksploatacijos metu. Jeigu santykinės oro drėgmės parametrų neįmanoma užtikrinti natūraliomis ar įprastinėmis vėdinimo ir šildymo priemonėmis, turi būti numatyti ir įrengiami oro drėkinimo sprendiniai. Oro drėkinimas taip pat privalomas tais atvejais, kai to reikalauja patalpose vykdomas technologinis procesas.“

Komisijos sprendimas priimtas įvertinus pareiškėjos peticijoje pateiktų prašymų ir siūlymų teisėtumą, pagrįstumą, tikslingumą, naudingumą, atitiktį teisėkūros principams ir jų įgyvendinimo galimybes, taip pat atsižvelgta į Aplinkos ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos ir Lietuvos projektavimo įmonių asociacijos nuomones, Komisijos posėdyje išklausius pareiškėjo ir institucijų argumentus. Komisijos sprendimo argumentai pateikiami šioje išvadoje.

STR 2.09.02:2005 7 punkte įtvirtinta prievolė pastate suprojektuoti ir įrengti tokias mikroklimato bei oro kokybės parametrus palaikančias ir reguliuojančias šildymo, vėdinimo ir oro kondicionavimo sistemas, kad normaliai eksploatuojant patalpas normaliomis lauko sąlygomis visose to pastato patalpų veiklos zonose būtų galima palaikyti norminius mikroklimato bei oro kokybės parametrus.

STR 2.09.02:2005 taip pat nustatytos patalpų kategorijos ir 12 punkte nurodyta, kad santykinė oro drėgmė turi atitikti patalpos paskirties reikalavimus, pagal kuriuos yra suprojektuotos pastato konstrukcijos ir vėdinimo sistemos. Pakankamos oro temperatūros, santykinės drėgmės ir judrumo patalpose parametrai nurodyti STR 2.09.02:2005 3 priede.

Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 23 straipsnyje nustatyta: „23. Užtikrinti, kad teritorijų planavimo dokumentai, žemėtvarkos planavimo dokumentai, statinių projektai, pagal juos sutvarkyta aplinka ir pastatyti statiniai atitiktų visuomenės sveikatos saugos teisės aktų reikalavimus, pagal kompetenciją privalo: <...> 2) statybos dalyviai, prisijungimo sąlygas, specialiuosius architektūros reikalavimus, specialiuosius paveldosaugos reikalavimus, specialiuosius saugomos teritorijos tvarkymo ir apsaugos reikalavimus nustatančios, statybos ar rekonstravimo projektus tikrinančios ir statybą leidžiančius dokumentus išduodančios, statybos užbaigimą tvirtinančios ir statybos valstybinę priežiūrą vykdančios institucijos ir subjektai.“

Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „6. Atliekant statinio statybinius tyrimus, rengiant statinio projektą, statant statinį, jį naudojant ir prižiūrint, be šio įstatymo, privaloma vadovautis kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, teisės aktais ir nustatyta tvarka patvirtintais normatyviniais statinio saugos ir paskirties dokumentais, reglamentuojančiais: 1) aplinkos apsaugą ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą; 2) saugomų teritorijų, kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir jų teritorijų apsaugą; 3) civilinę saugą; 4) sveikatos apsaugą ir visuomenės sveikatos priežiūrą; 5) darbuotojų saugą ir sveikatą, visuomenės sveikatos saugą; 6) branduolinę saugą ir

energetikos objektų, įrenginių techninę saugą; 7) potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrą; 8) statinio priežiūrą; 9) asmenų socialinę apsaugą.“

Nurodytos įstatymų nuostatos įpareigoja atitinkamus asmenis projektuojant, statant, naudojant statinius užtikrinti visuomenės sveikatos saugos reikalavimus, o STR 2.09.02:2005 aiškiai nustato mikroklimato ir oro kokybės reikalavimus ir įpareigoja projektuotoją pagal kompetenciją parinkti konkrečiam projektui optimalius sprendinius tiems reikalavimams įgyvendinti.

Komisijos nuomone, STR 2.09.02:2005 12.2 papunkčio formuluotė turi būti aiškinama sistemiškai, kartu su visu STR 2.09.02:2005 ir kitais privalomaisiais teisės aktais, tad poreikio keisti galiojantį teisinį reglamentavimą (STR 2.09.02:2005 12.2 papunktį) nėra.

Kita vertus, Komisija, įvertinusi peticijoje nurodytus tikslus, palaiko pareiškėjos poziciją, kad minimalios santykinės drėgmės užtikrinimas nėra vien komforto klausimas – tai visuomenės sveikatos apsaugos klausimas. Komisijos 2026 m. spalio 27 d. posėdyje Aplinkos ministerijos atstovas paaiškino, kad 2027 m. rengiamasi peržiūrėti ir pakeisti STR 2.09.02:2005 nuostatas. Komisija, įvertinusi šį paaiškinimą ir atsižvelgdama į peticijoje nurodytus tikslus, nusprendė siūlyti Aplinkos ministeriją ateityje atnaujinant STR 2.09.02:2005 nuostatas įvertinti Pareiškėjos peticijoje ir nagrinėjimo iš esmės metu išdėstytus prašymus ir siūlymus, higienos normų ir STR 2.09.02:2005 nuostatas bei jų praktinį taikymą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu, Vyriausybei teikiama Komisijos išvada dėl peticijoje (2026-04-03 Nr. PC-12) dėl statybos techninio reglamento STR 2.09.02:2005 „Šildymas, vėdinimas ir oro kondicionavimas“ nuostatų pakeitimo išdėstytų prašymų ir siūlymų netenkinimo.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1098 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“, 37 punktu, siūlyti Aplinkos ministerijai įvertinti pareiškėjos peticijoje ir peticijos nagrinėjimo iš esmės metu išdėstytus prašymus ir siūlymus, higienos normų ir STR 2.09.02:2005 nuostatas bei jų praktinį taikymą, ateityje atnaujinant STR 2.09.02:2005 nuostatas.

Komisijos pirmininkė Barbara Aliaševičienė